

Schuttelaar
& Partners

Team Veebescherming

5 maart 2026

**The
Agency
for a
Healthy
World**

Lees verder

Inhoud

Inleiding 3 →

Doelstelling 5 →

Plan van aanpak 7 →

Team 38 →

Referenties 43 →

Kosten 52 →

Redactie en uitgave
Schuttelaar & Partners
Bronland 12-S
6708 WH Wageningen

+31 (0) 70 318 44 44
info@schuttelaar.nl
www.schuttelaar.nl

KvK nr. 27155167, Den Haag
IBAN NL96RABO0146172477
BTW NL804306837B01

© 2026 Schuttelaar & Partners B.V.
Schuttelaar & Partners is onderdeel van de Healthy World Cooperation.

Inleiding

Sinds de terugkeer van de wolf in 2018 is Gelderland de provincie met de meeste wolvenleefgebieden in Nederland, met meerdere roedels op en rond de Veluwe.

De aanwezigheid van de wolf gaat gepaard met een toename van aanvallen op gehouden dieren, wat leidt tot onrust bij dierhouders en in de samenleving.

Preventie blijkt effectief: 95% van de veeschade doet zich voor bij bedrijven zonder wolfwerende rasters. Correct geplaatste rasters verminderen het risico op aanvallen significant en voorkomen dat wolven zich richten op gehouden vee. Tijdige preventie ondersteuning is daarmee essentieel voor schadebeperking én maatschappelijke acceptatie.

Opgave en oplossingsrichting

Hoewel de provincie subsidie en ondersteuning biedt, blijft de adoptie van preventieve maatregelen beperkt (ca. 3,5% van de percelen op de Veluwe is afdoende beschermd). In de praktijk blijkt dat financiële regelingen alleen onvoldoende zijn; dierhouders hebben behoefte aan praktische, deskundige ondersteuning en advies bij uitvoering en subsidieaanvragen.

Een politiek neutraal Team Veebescherming kan hierin voorzien door dierhouders concreet te helpen bij het realiseren van effectieve wolfwerende maatregelen. Internationale voorbeelden in België en Duitsland tonen aan dat deze aanpak leidt tot meer draagvlak, betere samenwerking en minder polarisatie.

Flexibiliteit

Dit projectvoorstel is opgesteld op basis van de huidige inzichten, beleidscontext en uitvoeringspraktijk. Tegelijkertijd opereren wij in een dynamische omgeving waarin maatschappelijke ontwikkelingen, bestuurlijke keuzes en praktijkervaringen van invloed kunnen zijn op de uitvoering.

Wij stellen daarom voor het project 'lean & mean' en doelgericht te organiseren, met ruimte voor aanpassingen als dat nodig is. Dat betekent dat wij, op basis van voortschrijdend inzicht, monitoring en lessons learned, waar

nodig kunnen bijsturen in prioriteiten, taakverdeling en inzet van middelen.

Binnen de overeengekomen doelstellingen behouden we op die manier flexibiliteit om accenten te verleggen in uitvoering en budget, uiteraard in overleg, zodat middelen daar worden ingezet waar zij het meeste effect hebben. Deze wendbaarheid achten wij essentieel om de beoogde impact daadwerkelijk te realiseren: het kosteloos en proactief ondersteunen van zo veel mogelijk dierhouders met veebeschermende maatregelen tegen wolven.

Onze kijk hierop

De situatie rondom de wolf speelt in op de emotie van burgers en boeren in heel Nederland. Het is belangrijk dit te zien en te erkennen. In onze ogen is het als Team Veebescherming belangrijk niet aan deze emotie voorbij te gaan, noch er iets van te vinden. De juiste positionering van Team Veebescherming is cruciaal. Wat ons betreft is die vooral heel praktisch:

1. De wolf leeft nu eenmaal in Nederland en dierhouders hebben een constructieve oplossing nodig.
2. Ons doel is verbeterde veebescherming en het respectvol samenleven met de wolf in de Provincie Gelderland.
3. Neutrale en feitelijke positionering in al onze communicatieuitingen en geen claims in communicatie uitingen over onze opstelling.

Doelstelling

Output, outcome & impact.

Het belangrijkste doel van Team Veebescherming is het kosteloos en proactief ondersteunen van dierhouders met veebeschermende maatregelen tegen wolven.

Hoe bereiken we onze doelstelling?

Outcome

Wolven vertonen normaliter respect voor goede preventieve maatregelen. Door het plaatsen van rasters op grote schaal in de provincie Gelderland zou het aantal schadegevallen moeten verminderen: het streven is een reductie van 20%.

Impact

Door te sturen op het verminderen van het aantal schadegevallen is het op de langere termijn te verwachten dat er minder maatschappelijke onrust rondom veeschade door wolven ontstaat. Dat is een belangrijke voorwaarde voor het respectvol samenleven van mens en wolf.

* Op basis van de nog uit te voeren nulmeting de komende maanden zullen we samen met de provincie bekijken of dit een passende doelstelling is om maximale impact te maken.

Plan van aanpak

Het doel van dit project is verbeterde veebescherming en het samenleven met de wolf in de Provincie Gelderland, door hogere adoptie van preventieve maatregelen voor veebescherming.

Door dierhouders hierin proactief te ondersteunen streven we naar minder dode dieren en schade, een wolf die zich niet aanleert op gehouden dieren te jagen en een minder polariserend debat. Om dit te bereiken willen we een zelfstandig opererende organisatie met vrijwilligers neerzetten. Het betrekken van vrijwilligers in samenwerking met de preventieconsulenten bij het plaatsen van veebeschermende rasters, in combinatie met een praktische insteek, zijn cruciaal om onze doelstelling te behalen.

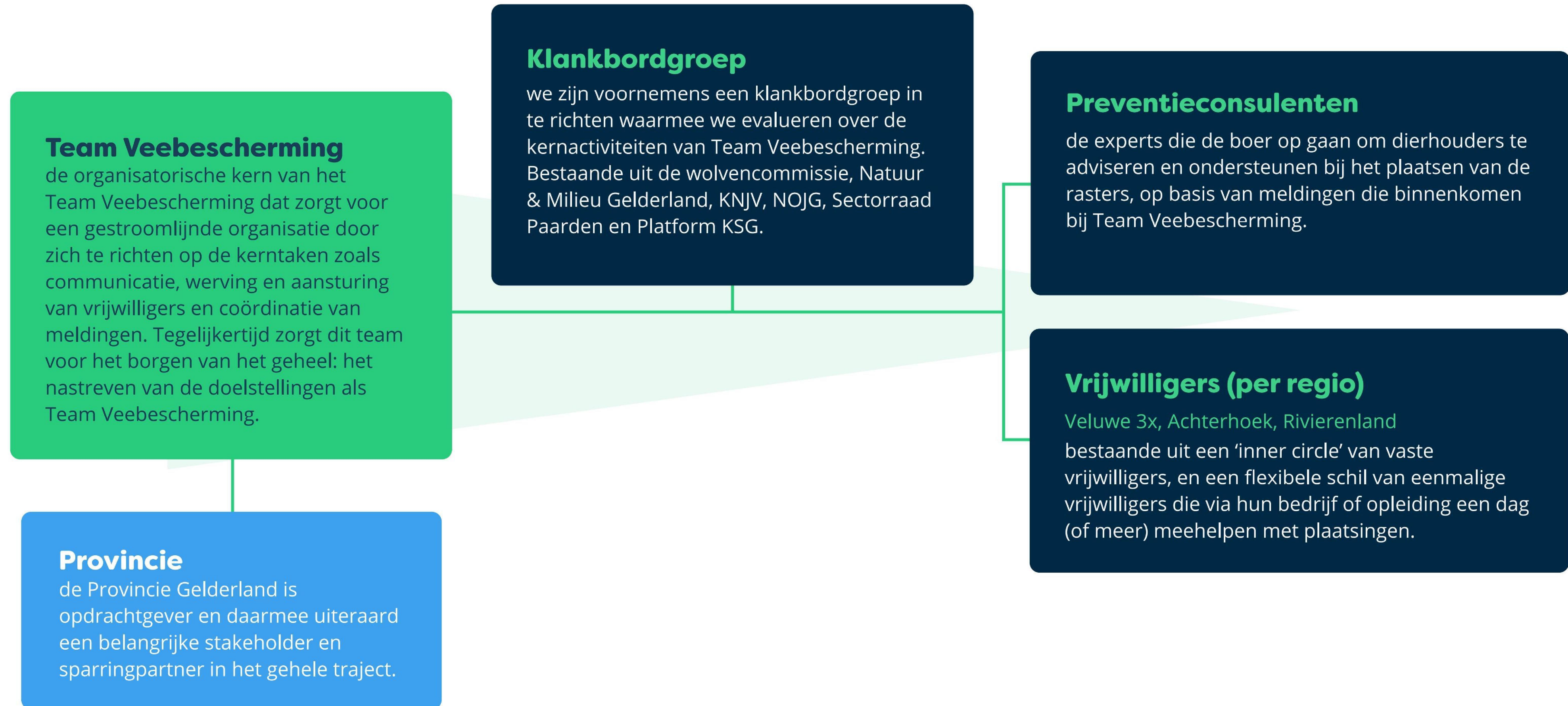
Onze aanpak

Schuttelaar & Partners wil het Team Veebescherming opzetten en blijvend organiseren. We zijn een advies- en communicatiebureau dat in diverse trajecten werkt aan het samenbrengen van verschillende organisaties, perspectieven en personen op het gebied van landbouw en natuur, participatieprojecten en verschillende gebiedsprocessen.

Schuttelaar & Partners zal zich daarom met name richten op het nog op te tuigen, en vervolgens het coördineren van, de zelfstandig opererende organisatie (m.a.w. professionele projectleiding), het coördineren van de meldingen, organiseren van samenwerking met dierhouders, en de communicatie over het geheel.

Om onze doelen te bereiken willen we een zelfstandig opererende organisatie met vrijwilligers neerzetten die dierhouders helpt. Hierbinnen kunnen we onderscheid maken tussen 3 verschillende rollen: de coördinator Team Veebescherming, de coördinator vrijwilligers en de coördinator meldingen en preventieconsulenten. Wekelijks is er een overleg tussen deze drie functies. Waar nodig kunnen tijdelijk extra teamleden worden toegevoegd, bijvoorbeeld in tijden van seizoensgebonden pieken (bijv. lente voor weideseizoen). Het opzetten van de website en communicatie uitingen zal worden gedaan in samenwerking met het Digital Team en de Communicatie en Design Studio van Schuttelaar & Partners. Verdere informatie over het team is terug te vinden op p.38.

Overzicht organisatie Team Veebescherming

Rollen en verantwoordelijkheden

5.1.2e

Ondersteuning

Waar nodig kunnen tijdelijk extra teamleden worden toegevoegd, bijvoorbeeld in tijden van seizoensgebonden pieken (bijv. lente voor weideseizoen).

De Studio

Het opzetten van de website, het design (en de identiteit) en de communicatie zal worden gedaan in samenwerking met het Digital Team en de Communicatie- en Design Studio van Schuttelaar & Partners.

Fases

Het project is opgedeeld in 4 fases, die in dit hoofdstuk verder uitgewerkt worden

Fase 0: Interne opstart en voorbereiding ›

Fase 1: Livegang ›

Fase 2: Opschaling ›

Fase 3: Bestendigen en vervolg ›

AANPAK Fase 0

Interne opstart en voorbereiding > Livegang > Opschaling > Bestendigen en vervolg

Activiteiten **Maand 1-3**

Organisatie & uitvoering

Bij de start van het project focussen we op een gedegen voorbereiding en het net ophalen zodat we in fase 1 succesvol 'live' kunnen gaan. We beginnen met een kick-off meeting met onze opdrachtgever en 1 tot 2 kennissessies met vergelijkbare initiatieven en de provincie. Dit doen we om geleerde lessen en relevante kennis op te halen. Op basis hiervan kunnen we onze aanpak en planning aanscherpen waar nodig. Ook zetten we de organisatiestructuur op met vaste overlegmomenten, evaluaties en mijlpalen. Tot slot gaan we intake gesprekken voeren met preventieconsulenten om bij wederzijdse overeenstemming de samenwerking te formaliseren.

Communicatie

Zonder visuele identiteit en communicatieplan geen Team Veebescherming. Samen met onze communicatie-experts, designers en team Digital werken we ons communicatieplan uit en ontwikkelen we de visuele identiteit van TVB. Op basis hiervan bouwen we een website als centraal communicatieplatform die gedurende het project uitgebreid zal worden met actuele ontwikkelingen en resultaten. Ook zullen we in deze fase de social media kanalen opzetten,

zodat bij de start (fase 1) de eerste berichten geplaatst kunnen worden. In deze tussenfase zal benodigde communicatie nog via de website van de provincie lopen totdat onze website live is.

Vrijwilligers & dierhouders

In deze fase ligt de prioriteit bij het operationaliseren van TVB en het ontwikkelen van alle basiscommunicatiekanalen. Pas als deze klaar zijn, kunnen we starten met persbenadering en gericht werven van vrijwilligers. De dierhouders kunnen via de bestaande weg van de provincie nog altijd terecht bij preventieconsulenten voor hulp en advies.

Monitoring & evaluatie

Als onderdeel van fase 0 zorgen we voor de ontwikkeling van een simpel dashboard waarbij we de voortgang periodiek kunnen monitoren en evalueren. Zie pagina 31 voor een voorbeeld. Omdat een goede nulmeting belangrijk is zullen we gebruik maken van de resultaten die een stagiair zal opleveren in opdracht voor de provincie Gelderland. Het gaat dan om aanvallen van de wolf, hoeveelheid dierhouders, locaties (en mogelijke prioriteiten), gemelde schade en dergelijke.

Mijlpalen fase 0

Organisatie & uitvoering

- Kick-off sessie(s)
- Kennissessies
- Realiseren opbouw TVB
- Vaststellen plan van aanpak jaar 1
- Overeenstemming samenwerking consulenten

Communicatie

- Communicatieplan vaststellen
- Visuele identiteit
- Website (basis)
- Social media kanalen

Vrijwilligers & dierhouders

- Opzetten basistraining samen met preventieconsulenten
- Continuering van communicatiekanalen voor dierhouders

Monitoring en evaluatie

- Nulmeting (stagiair provincie GL)
- Dashboard voor monitoring en evaluatie vaststellen

AANPAK Fase 1

Interne opstart en voorbereiding > Livegang > Opschaling > Bestendigen en vervolg

Activiteiten **Maand 4-12**

Organisatie & uitvoering

In fase 0 hebben we de basis van TVB opgebouwd. Wekelijks komt het kernteam bij elkaar om de voortgang te bespreken en bij te sturen waar nodig. In fase 1 moet er zo veel mogelijk energie worden gestoken in het verder optuigen van TVB, het werven van vrijwilligers en intensiveren van contact met dierhouders. Om op die manier zo snel mogelijk te beginnen met de praktische uitvoering; het plaatsen van de rasters. In deze fase zal de nadruk dus liggen op organiseren en rasterplaatsingen. Ook zullen we aandacht besteden aan het oprichten van de klankbordgroep voor TVB.

Communicatie

We starten met de uitrol van publieke communicatie, door een persbericht van de lancering met media te delen, en livegang van website en social media kanalen. Via een contentkalender hebben we zicht op welke informatie we wanneer naar buiten willen brengen; startend bij werving van vrijwilligers, en uitbreidend naar dierhouders en cases. Waar nodig (bv. bij tegenvallende aanmeldingen van vrijwilligers) intensiveren of vernieuwen we de communicatie.

Vrijwilligers & dierhouders

We gaan actief werven om een robuust team van vrijwilligers op te bouwen. Belangrijke organisaties waar we op gaan inzetten voor werving zijn lokale natuur-, landschaps- en milieugroepen, lokale kringen van KNJV, NOJG en wilbbeheereenheden, dorps- en wijkverenigingen en onderwijsinstellingen in de specifieke regio, met name met aanpakkers vanuit het mbo en hbo. We maken video- en beeldmateriaal bij de eerste plaatsing(en) voor verdere promotie & werving. Ook organiseren we 2 dialoogsessies om meer bewustwording te creëren over preventieve wolfwerende maatregelen en de voordelen van samenwerking met TVB.

Monitoring & evaluatie

Het dashboard staat en wordt maandelijks geüpdatet door het kernteam. We bespreken de voortgang op de belangrijkste KPI's elke maand en sturen bij waar nodig. Elk kwartaal delen we de voortgang met onze opdrachtgever. Aan het einde van jaar 1 zullen we een evaluatie plannen met de provincie waarbij het dashboard leidend is voor feedback en mogelijke bijsturing voor jaar 2.

Mijlpalen fase 1

Organisatie & uitvoering

- Preventieconsulenten (2 FTE) aan de slag voor TVB
- 100-150 rasters geplaatst en/of gerepareerd
- Oprichten klankbordgroep TVB

Communicatie

- Mediabenadering
- Uitbouwen website
- Social media live
- Contentkalender
- Communicatiemateriaal

Vrijwilligers & dierhouders

- Geven van basistrainingen aan vrijwilligers
- 30 actieve vrijwilligers
- Contact met bedrijven onderwijsinstellingen voor flexibele schil
- Organiseren van 1 vrijwilligersdag
- 2 dialoogbijeenkomsten met dierhouders

Monitoring en evaluatie

- Kwartaalupdates dashboard
- **Evaluatie jaar 1 met provincie GL** (aan de hand van dashboard)

AANPAK Fase 2

Interne opstart en voorbereiding > Livegang > Opschaling > Bestendigen en vervolg

Activiteiten Jaar 2

Organisatie & uitvoering

Met alle geleerde lessen van het eerste jaar ligt de focus van jaar 2 op opschaling van onze activiteiten. Met een goed draaiend team van vrijwilligers kunnen we het tempo waarmee we rasters plaatsen hopelijk verder opschalen.

Communicatie

In deze fase ligt de nadruk op het delen van ervaringsverhalen van dierhouders en vrijwilligers om zo het 'waarom en hoe' van Team Veebescherming blijvend onder de aandacht te brengen.

Vrijwilligers & dierhouders

We gaan dit jaar focussen op uitbreiding van het vaste aantal vrijwilligers zodat we meer uitvoeringskracht hebben in het tweede jaar. Ook zetten we in op het vergroten van de flexibele schil aan vrijwilligers door contact te hebben met bedrijven en onderwijsinstellingen. Ook is het belangrijk om dialoogbijeenkomsten te blijven organiseren voor dierhouders zodat we ons werk blijvend onder de aandacht brengen.

Monitoring & evaluatie

Op basis van de evaluatie aan het einde van jaar 1 passen we waar nodig ons plan van aanpak en monitoring dashboard aan. Het dashboard wordt maandelijks geüpdatet door het kernteam. We bespreken de voortgang op de belangrijkste KPI's elke maand en sturen bij waar nodig. Elk kwartaal delen we de voortgang met onze opdrachtgever.

Mijlpalen fase 2

Organisatie & uitvoering

- 200 rasters geplaatst en/of gerepareerd
- 2 bijeenkomsten klankbordgroep

Communicatie

- Aanpassen waar nodig (o.b.v. jaar 1)
- Best practices
- Mediabenadering
- Regelmatig vernieuwen content website
- Social media berichten
- Contentkalender

Vrijwilligers & dierhouders

- Organiseren van 2 vrijwilligersdagen
- Geven van basistrainingen aan vrijwilligers
- 60 actieve vrijwilligers
- 4 dialoogbijeenkomsten met dierhouders

Monitoring en evaluatie

- Kwartaalupdates dashboard
- **Evaluatie jaar 2 met provincie GL** (aan de hand van dashboard)

AANPAK Fase 3

Interne opstart en voorbereiding › Livegang › Opschaling › Bestendigen en vervolg

Activiteiten Jaar 3

Organisatie & uitvoering

In jaar 3 ligt de focus enerzijds op verdere uitrol van de rasterplaatsingen. Anderzijds zullen we onze aandacht gaan richten op de toekomst van TVB; welke keuzes dienen er gemaakt te worden in samenspraak met de provincie. De klankbordgroep van TVB kan hierin ook voorzien in advies.

Communicatie

In deze fase ligt de nadruk op het delen van best practices van Team Veebescherming om er zo voor te zorgen dat in het nemen van wolfwerende maatregelen voortgebouwd wordt op de geleerde lessen van dit project. Bij zicht op de toekomst /vervolg van het project, zullen we hier uiteraard over communiceren

Vrijwilligers & dierhouders

We gaan dit jaar focussen op bestendigen van het vaste aantal vrijwilligers zodat we uitvoeringskracht behouden in het derde jaar. Ook blijven we inzetten op de flexibele schil aan vrijwilligers door contact te hebben met bedrijven en onderwijsinstellingen. Om steeds 'nieuwe'

dierhouders te blijven vinden is het ook belangrijk om de dialoogbijeenkomsten voort te zetten. Mogelijk kunnen deze aan het einde van jaar 3 ook worden gebruikt om resultaten van TVB te delen (voor voldoende draagvlak onder dierhouders als er een vervolg gewenst is).

Monitoring & evaluatie

Op basis van de evaluatie aan het einde van jaar 2 passen we waar nodig ons plan van aanpak en monitoring dashboard aan. Het dashboard wordt maandelijks geüpdatet door het kernteam. We bespreken de voortgang op de belangrijkste KPI's elke maand en sturen bij waar nodig. Elk kwartaal delen we de voortgang met onze opdrachtgever. Na jaar 3 zullen we het eindresultaat van het dashboard, best practices, lessons learned en advies voor mogelijk vervolg of opschaling opleveren.

Mijlpalen fase 3

Organisatie & uitvoering

- 200 rasters geplaatst en/of gerepareerd
- 2 bijeenkomsten klankbordgroep

Communicatie

- Best practices
- Mediabenadering
- Regelmatig vernieuwen content website
- Social media berichten
- Contentkalender

Vrijwilligers & dierhouders

- Organiseren van 2 vrijwilligersdagen
- Geven van basistrainingen aan vrijwilligers
- 60 actieve vrijwilligers
- 4 dialoogbijeenkomsten met dierhouders

Monitoring en evaluatie

- Kwartaalupdates dashboard
- **Evaluatie en afronding jaar 3 en totaalprogramma met provincie GL** (aan de hand van dashboard)

Aanpak details

Per hoofdactiviteit van
Team Veebescherming lichten
we onze aanpak in meer detail toe

Aanpak: advies- en hulpaanvraag ›

Aanpak: vrijwilligers ›

Aanpak: communicatie ›

Monitoring, evaluatie & risico's ›

Aanpak advies- en hulpaanvragen

Een zorgvuldige en efficiënte afhandeling van hulp- en adviesaanvragen is cruciaal voor het succes van het Team Veebescherming. Dierhouders moeten kunnen rekenen op voldoende snelle, deskundige en eenduidige ondersteuning. Tegelijkertijd vraagt de aard van de meldingen of aanvragen, variërend van spoedverzoeken tot adviestrajecten, om duidelijke prioritering en strakke coördinatie.

Om dit te borgen, willen wij werken met een gestructureerde workflow. Deze werkwijze beschrijft het proces en zorgt voor transparantie in verantwoordelijkheden. Zo waarborgen wij dat aanvragen tijdig en zorgvuldig worden behandeld, capaciteit doelgericht wordt ingezet en dierhouders ervaren dat zij professioneel en consistent worden ondersteund.

Samenwerking met consultants

Ondanks het opzetten van een Team Veebescherming met bijbehorende vrijwilligers, zullen de preventieconsultanten een actieve rol houden. nog even afhankelijk van de uit te voeren nulmeting denken wij er nu aan 2 FTE aan consultants in te zetten. Voorwaarde daarbij is dat de

consultanten willen samenwerken met het opgezette netwerk aan vrijwilligers.

De consultants zijn professionals die belangrijk zijn voor het eerste contact en leveren van advies, maar voor het plaatsen van de rasters ligt de rol m.n. bij de vrijwilligers. Beide zullen onderdeel zijn van het systeem van het bieden van support aan dierenhouders. Wanneer er een melding binnenkomt, zal in eerste instantie een consultant contact opnemen met de dierhouder. Wanneer het komt tot het daadwerkelijk plaatsen van de rasters worden de vrijwilligers ingeschakeld. In dat proces blijven de consultants de officiële woordvoerders richting de dierhouders.

Team Veebescherming wil z.s.m. na de start van het project afstemming zoeken tussen de projectleiding en de consultants. Hiervoor willen we de huidige consultants gezamenlijk uitnodigen om een samenwerking te bespreken.

Workflow advies- en hulpaanvragen

Advies- en hulpaanvraag

- Aanvraag komt centraal binnen bij Team Veebescherming (TVB)
- Aanvraag kan gaan om plaatsen raster of aanvragen subsidie
- Aanvraag wordt door TVB doorgezet naar consulent

Afspraak consulent

- Neemt contact op met dierhouder
- Adviseert over plaatsen raster en benodigd materiaal
- Wijst op mogelijkheid inzet vrijwilligers
- Schakelt TVB in indien hulp vrijwilligers gewenst is

We streven ernaar binnen twee weken een afspraak te hebben gemaakt met de dierhouder

Plaatsing raster

- TVB schakelt met dierhouder over datum gewenste plaatsing en aanwezigheid materiaal
- TVB coördineert vrijwilligersteam voor plaatsing samen met consulent
- TVB coördineert afspraken over onderhoud

We streven ernaar dat het raster binnen een maand (na aanvraag) wordt geplaatst

Aanpak vrijwilligers

Een sterk en gemotiveerd vrijwilligersteam vormt het fundament van het Team Veebescherming. De kwaliteit, betrouwbaarheid en uitstraling van het project staan of vallen met de mensen die in het veld ondersteuning bieden. Daarom investeren wij vanaf de start in een zorgvuldige, gerichte en professionele wervingsaanpak.

Onze werving richt zich op verschillende doelgroepen, nader uitgewerkt op de volgende pagina's. We positioneren het Team Veebescherming nadrukkelijk als een politiek neutrale, oplossingsgerichte organisatie die bijdraagt aan praktische oplossingen voor de dierhouder. Daarmee spreken we vrijwilligers aan die gemotiveerd zijn om concreet verschil te maken.

De werving wordt ondersteund door een simpele maar duidelijke selectieprocedure, zodat verwachtingen, verantwoordelijkheden en veiligheidskaders vanaf het begin helder zijn. Zo bouwen we aan een stabiele, representatieve en duurzame vrijwilligerspool die professioneel kan opereren en het vertrouwen van dierhouders verdient.

In principe mikken we op het opbouwen van **vijf regionale teams**, ook al is een en ander afhankelijk van hoe de werving en de trainingen verlopen (en de resultaten van de nulmeting). We willen starten met drie regio's voor de Veluwe, en een regio Achterhoek en regio Rivierenland.

Het werk van Team Veebescherming zal naar alle waarschijnlijkheid plaatsvinden met verschillende typen vrijwilligers. Enerzijds mensen die veel tijd hebben en op afroep beschikbaar zijn, anderzijds mensen die regelmatig beschikbaar zijn op vaste 'werk- cq plaatsingsdagen'. Er zullen vrijwilligers zijn die geworteld zijn in de lokale gemeenschap, vrijwilligers die 'de taal spreken' van de hobbydierhouder of agrariër, sommigen kunnen een soort 'ogen en oren' in het veld worden. En er zullen vrijwilligers zijn die 'gewoon' beschikbaar zijn voor wolf fencing-werk. Het zal mogelijk per regio verschillen hoe de vrijwilligersteams er qua samenstelling uit komen te zien. We verwachten wel dat in elk vrijwilligersteam op natuurlijke wijze een of enkele voortrekkers zullen ontstaan, die een stevige band opbouwen met de preventieconsulenten.

We zijn voornemens te werken met een vaste pool aan vrijwilligers (+/- 60) en een flexibele schil (te benaderen via bedrijven en onderwijsinstellingen in Gelderland). Uiteraard kunnen vrijwilligers uit de flexibele schil zich aanmelden als vaste, actieve vrijwilliger.

De vrijwilligers van Team Veebescherming zijn cruciaal voor

1. Het plaatsen van veebeschermende rasters.
2. Bewustwording in de regio over de nut en noodzaak van preventiemaatregelen.
3. Draagvlak voor preventiemaatregelen onder met name de dierhouders in de regio. Daarom is het van belang om vrijwilligers zorgvuldig te werven, te selecteren en vervolgens te trainen en hen te betrekken bij de organisatie.

Hoe we vrijwilligers willen werven

Waar te werven

Belangrijke doelgroepen zijn:

- Lokale natuur-, landschap- en milieugroepen
- IVN, SLG
- Terreinbeherende organisaties (NM)
- Landbouw- en plattelandsorganisaties (agrarische collectieven, LTO Noord, ZLTO, Agractie, NMV)
- KNJV, NOJG en wildbeheereenheden
- Dorps- en wijkverenigingen
- KNHS, FNRS (paarden), Sectorraad Paarden
- Onderwijsinstellingen zoals de WUR, Van Hall Larenstein, Aeres MBO, Yuverta MBO, etc.

We zoeken praktisch ingestelde mensen die graag buiten aan de slag willen zijn en zich professioneel kunnen opstellen.

Hoe vrijwilligers te bereiken

Hoe willen we onze doelgroepen bereiken?

- **Persberichten** naar relevante Gelderse media over Team Veebescherming en een oproep voor vrijwilligers om zich aan te melden
- **Social media** (Instagram, LinkedIn, Facebook)
- **Bestaande communicatiekanalen** van Natuur & Milieu Gelderland, IVN Gelderland, LTO, Federatie Particulier Grondbezit, KNJV, etc.;
- In alle communicatie zullen we verwijzen naar **onze website** waar we een aparte webpagina hebben voor toekomstige vrijwilligers en een **online aanmeldformulier**

Aantrekkelijk aanbod

Hoe kunnen we mensen enthousiasmeren?

Mensen zullen zich om verschillende redenen aanmelden als vrijwilliger bij Team Veebescherming. We belichten in elk geval de volgende aspecten:

- Een **positieve bijdrage leveren** aan een maatschappelijk thema: respectvol samenleven tussen wolf, mens en gehouden dieren;
- De **handen uit de mouwen steken**: in de frisse buitenlucht aan de slag samen met anderen;
- **Professionele begeleiding en training** in o.a. het plaatsen van rasters & constructieve communicatie;
- **Team building activiteiten** en je wordt onderdeel van een groep enthousiaste vrijwilligers

Waar nodig kunnen we extra incentives ontwikkelen zoals het toekennen van studiepunten voor studenten, partnerschappen met grote werkgevers in de regio, etc.

Het bouwen van een divers vrijwilligersteam

We verwachten diverse mensen aan te trekken. Mensen die veel tijd hebben en op afroep beschikbaar zijn, mensen die regelmatig beschikbaar zijn op vaste 'werk- c.q. plaatsingsdagen', etc. Er zullen vrijwilligers zijn die geworteld zijn in de lokale gemeenschap, vrijwilligers die 'de taal spreken' van de hobbydierhouder of agrariër, sommigen kunnen een soort 'ogen en oren' in het veld worden. We bouwen diverse teams via **een zorgvuldig proces**.

Intake van de vrijwilligers

Een **zorgvuldige intake** van vrijwilligers is erg belangrijk en bestaat uit de volgende stappen:

1. Op de website staat een aanmeldformulier waarin we vragen naar motivatie, ervaring en regio ('toets op geschiktheid');
2. Na aanmelding vindt er een (telefonisch) kennismakingsgesprek plaats;
3. Bij een positief gesprek wordt de vrijwilliger uitgenodigd voor de verplichte basistraining;
4. Pas na het volgen van de training kunnen vrijwilligers daadwerkelijk aan de slag met het plaatsen van rasters.

Voor de flexibele schil aan vrijwilligers zorgen we voor een mini-training op locatie door de preventieconsulent waarin we alle relevante do's & don'ts zullen delen. We streven ernaar om op deze dagen 1 vaste vrijwilliger te laten meedraaien.

De basistraining

De verplichte basistraining bestaat uit twee onderdelen van een halve dag vol kennisoverdracht, uitwisseling, team building en oefenen (rollenspel).

Het kennisgedeelte gaat over onder meer:

- Info over de wolf als soort, zijn rol in de natuur en wat zijn aanwezigheid betekent voor de mens en de gehouden dieren;
- Info over het beleid en (ervaringen met) maatregelen om vee en hobbydieren te beschermen;
- Info over Team Veebescherming, werkwijze, do's & don'ts, en belanghebbenden;
- Praktische informatie en zelf oefenen met het plaatsen van rasters en benodigde materialen.

Team building & organisatie

Team building activiteiten

Naast de basistraining waarin we ook aandacht geven voor elkaar leren kennen, zullen we diverse optionele team building activiteiten organiseren op de vrijwilligersdagen. Denk aan een workshop geweldloze communicatie, een wolvenexcursie in samenwerking met Staatsbosbeheer, rasterplaatsing bij unieke locaties in de regio met een uitgebreide lunch, etc.

Organisatie

We willen toewerken naar de opbouw van vijf regionale teams: drie op de Veluwe, de Achterhoek en Rivierenland. We streven naar diverse teams waar er ruimte en respect is voor verschillen. We verwachten dat er enkele voortrekkers zullen ontstaan die een grotere coördinerende rol op zich willen nemen in samenwerking met preventieconsulenten.

Workflow proces vaste vrijwilligers

Aanmelding

- Vrijwilliger meldt zich aan via de website
- Door ons team wordt telefonisch contact opgenomen met de mogelijke vrijwilliger
- Bij een match wordt de vrijwilliger toegevoegd aan de betreffende regio

Basistraining

- Wanneer er een groep van 10-15 vrijwilligers is aangemeld zal er een verplichte basistraining worden georganiseerd
- Hierna kunnen de vrijwilligers aan de slag met rasterplaatsingen op basis van beschikbaarheid

Uitvoering

- Op basis van de aanvragen van dierhouders, planning en beschikbaarheid worden vrijwilligers ingezet en ingepland

Workflow proces flexibele schil

Samenwerking partners in de regio

- Gebruikmakend van ons netwerk zullen we proactief organisaties in de regio benaderen om samen te werken
- Een organisatie kan meerdere keren per jaar een groep aan vrijwilligers leveren (bijv. als teamactiviteit)

Planning vrijwilligers

- Op basis van behoefte en beschikbaarheid worden er plaatsingsdagen georganiseerd in samenspraak met de preventieconsulent

Mini-training en uitvoering

- Op de plaatsingsdag wordt er een mini-training gegeven door de preventieconsulent en/of vaste vrijwilliger op de locatie zelf
- De vrijwilligers helpen vervolgens met de rasterplaatsing

Communicatieaanpak

Strategisch Communicatieframe als basis

Voor een duidelijke afbakening en een effectieve en gerichte communicatiestrategie voor Team Veebescherming stellen we voor om het Strategisch Communicatie Frame van Betteke van Ruler en Frank Körver te gebruiken.

Dit frame bestaat uit een linkerhelft en een rechterhelft. De linkerhelft bevat de elementen die de richting van de strategie bepalen. De rechterhelft bevat te de elementen voor de realisatie van de strategie.

We hebben een eerste uitwerking op hoofdlijnen voor de externe communicatie ontwikkeld. Gezien het debat over de wolf én de onzekerheid over hoe de werving van vrijwilligers en dierhouders in de praktijk verloopt, is het belangrijk dat de uiteindelijke communicatieaanpak 'agile' is, oftewel: wendbaar om snel in te kunnen spelen op nieuwe relevante ontwikkelingen die de doelen van Team Veebescherming raken.

Communicatie

Visie

Het debat over de terugkeer van de wolf in Nederland is gepolariseerd. Het leidt tot felle discussies waarbij emoties hoog oplopen en voor- en tegenstanders lijnrecht tegenover elkaar staan. Met voorstanders die inzetten op bescherming en 'samenleven', en tegenstanders (vaak in landelijke gebieden) die pleiten voor beheersmaatregelen zoals afschot vanwege aanvallen op vee.

De communicatie over Team Veebescherming vindt in dit (polariserende) veld plaats. Vanwege de gevoeligheid en de complexiteit willen we in de communicatie geen positie innemen voor of tegen de wolf. Focus in de communicatie is puur het Team Veebescherming. We steken de communicatie praktisch, positief en feitelijk in en richten ons primair op twee afgebakende doelgroepen: dierhouders en (mogelijke) vrijwilligers. In de communicatie staan de feiten en verhalen over de realisatie en effecten van de wolfwerende maatregelen centraal, en gaan we niet in op het (landelijke/provinciale) beleid rond de wolf. We willen dus geen speler zijn in het debat, maar bereiden wel crisiscommunicatie

voor indien wolfwerende maatregelen die door Team Veebescherming zijn geplaatst, toch onvoldoende blijken om het vee te beschermen.

Interne situatie

Team Veebescherming is nog geen gevestigde organisatie in de provincie Gelderland, en de communicatie is in de beginfase gericht op grotere bekendheid voor de activiteiten, werkwijze en (beoogde) resultaten van de organisatie. Het is zaak om de basiscommunicatiemiddelen (website, social mediakanalen, persbenadering) zo snel mogelijk na de start van het project te realiseren. We bouwen de communicatie verder op gedurende de vervolgfasen van het project.

Externe situatie

Tijdens de projectperiode zullen wolven hoogstwaarschijnlijk gehouden dieren in de provincie Gelderland (of daarbuiten) aanvallen, wat kan leiden tot onrust en angst bij dierhouders en inwoners. Team Veebescherming zal niet op individuele casussen reageren, behalve in gevallen waarin ondanks

wolfwerende maatregelen door Team Veebescherming, gehouden dieren alsnog door een wolf aangevallen worden en dieren doden. Het is dan belangrijk snel te reageren omdat het risico ontstaat op wantrouwen bij andere dierhouders en mogelijk negatieve media-aandacht voor de activiteiten van Team Veebescherming. De communicatie moet daarom snel, transparant, feitelijk en empathisch zijn. We ontwikkelen een holding statement, die we specificeren voor de casus, totdat onderzoek ter plekke meer duidelijkheid geeft. Een crisiscommunicatie-plan en Q&A maken dat we voorbereid zijn op deze situatie.

Het herstellen van vertrouwen na zo'n incident vraagt geen éénmalige actie, maar een doordacht en consistent proces. Dit betekent dat we eerlijk zijn over wat er is gebeurd, verantwoordelijkheid nemen voor onze rol, lerend vermogen tonen, concrete verbeteringen doorvoeren op basis van het onderzoek en betrokkenheid tonen.

Communicatie

Ambitie

De communicatiedoelstellingen van Team Veebescherming zijn:

- Werven en behouden van vrijwilligers om een robuust team voor uitvoering op te bouwen.
- Bewustzijn vergroten bij veehouders en andere dierhouders over preventieve wolfwerende maatregelen en de voordelen van samenwerking met Team Veebescherming, en activeren tot samenwerking.
- Informeren over wat Team Veebescherming biedt bij stakeholders (zoals landbouworganisaties, Gelderse gemeenten, natuurorganisaties en lokale gemeenschappen) voor ondersteuning bij het plaatsen van rasters.

De communicatie richt op de volgende primaire en secundaire **doelgroepen**:

Primair

- (Potentiële) vrijwilligers: inwoners landelijk gebied, studenten, natuurliefhebbers (waaronder jachtakehouders) en dierhouders in Gelderland met interesse in dierenwelzijn en natuurbehoud.
- Dierhouders: Veehouders en particulieren met weidedieren, die ondersteuning nodig hebben bij preventie.

Secundair

- Lokale overheden en instanties (Provincie Gelderland, Gelderse gemeenten, waterschappen) voor bekendheid en draagvlak.
- LTO Noord, ZLTO, Agractie en andere landbouworganisaties actief in Gelderland, natuur- en dierenbeschermingsorganisaties (bijv. Natuurmonumenten, Wolven in Nederland), de Jagersvereniging (KNJV), Federatie Particulier Grondbezit voor samenwerking.
- Media en publiek in Gelderland: Om bekendheid over de activiteiten en resultaten van Team Veebescherming te vergroten.

Communicatie

Accountability

De communicatie van Team Veebescherming is ondersteunend aan het behalen van de doelen van deze organisatie. Het aantal kliks op de website, aantal lezers van de nieuwsbrief of volgers op social media kanalen, is geen doel op zich. Succes van de communicatie is primair af te lezen aan het behalen van de doelen van Team Veebescherming, zoals aantal actieve vrijwilligers en adviesgesprekken, of aantal meters geplaatste wolfwerende hekken.

Stakeholders

Het stakeholderveld waarin Team Veebescherming opereert is zeer breed, van natuur- en agrarische organisaties, tot onderwijsinstellingen en dorpsorganisaties. Partijen die ook uiteenlopende posities in het wolvendebat innemen. Het is daarom

belangrijk dat Team Veebescherming een neutrale uitstraling en boodschap heeft, die een stabiele basis biedt voor de communicatie met deze uiteenlopende partijen.

Voor het realiseren van de ambities van Team Veebescherming is het vormen van een robuuste en diverse groep vrijwilligers essentieel. Hiervoor zijn de volgende stakeholders het meest van belang: lokale natuur-, landschaps- en milieugroepen, lokale kringen van KNJV, NOJG en wildbeheereenheden, dorps- en wijkverenigingen en onderwijsinstellingen in de specifieke regio, met name met aanpakkers vanuit het mbo en hbo.

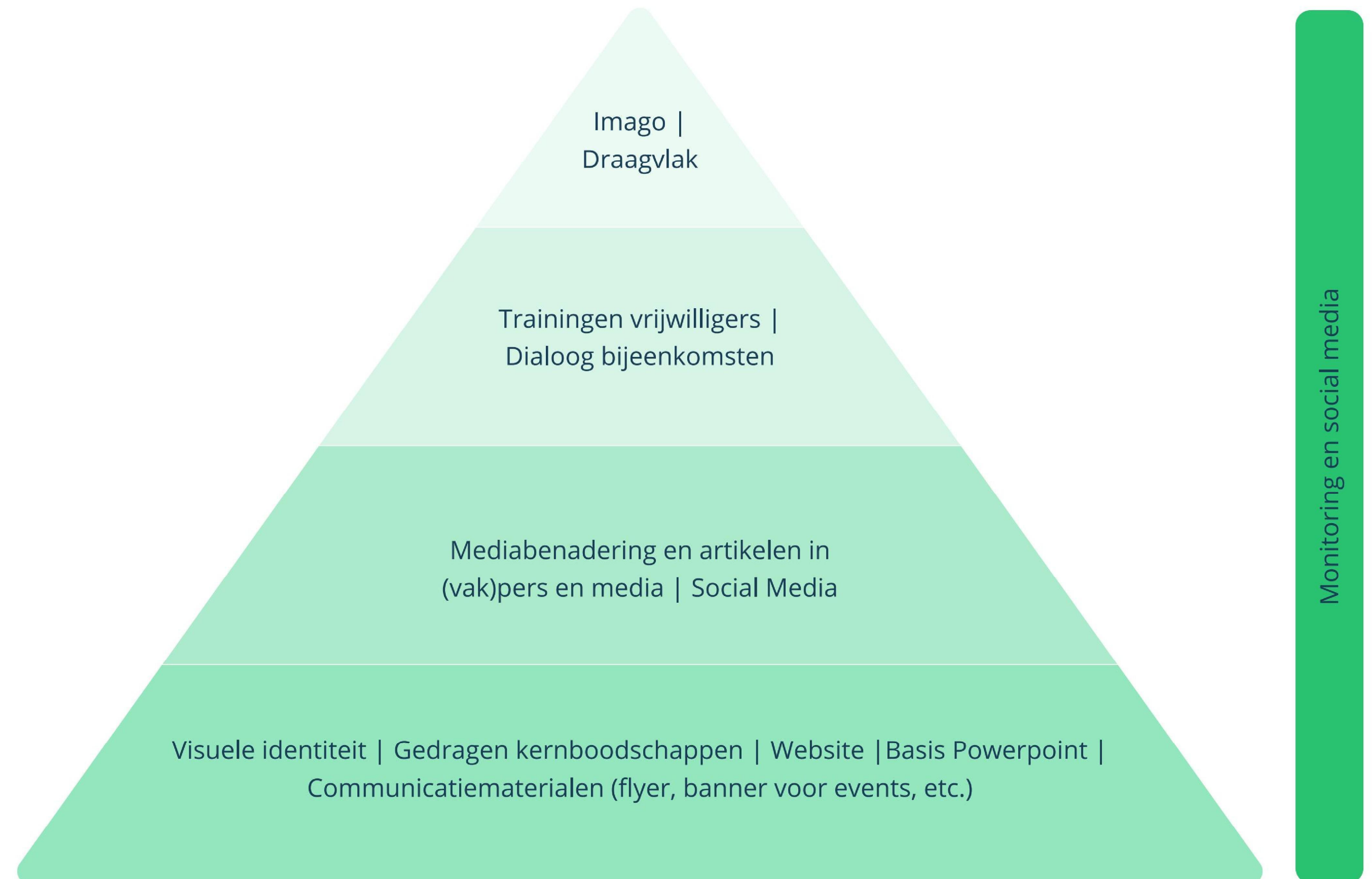
Communicatie

Aanpak

In de communicatieaanpak werken we een praktische, doelgerichte en wendbare aanpak uit voor het realiseren van communicatiedoelen bij de primaire en secundaire doelgroepen. De communicatie-aanpak bestaat uit onder andere kernboodschappen voor twee primaire doelgroepen, fasering van de communicatie (van werving vrijwilligers en start van de organisatie naar uitrol en afronding/overdracht van de activiteiten), middelen, kanalen & activiteiten, en planning.

We bouwen de communicatie uit volgens de communicatiepiramide:

1. De basiscommunicatie ('bonfire'): altijd beschikbaar, gericht op informeren van de basisinformatie (waarom, hoe & wat van Team Veebescherming) en activeren tot deelname.
2. Regelmatige updates ('sparks'), om specifieke cases, verhalen en 'best practices' te delen.
3. Pieken in communicatie ('firework') rond belangrijke mijlpalen.

Communicatie

Aanpak

We willen de volgende basis communicatie-middelen inzetten:

Visuele identiteit

Herkenbaarheid van Team Veebescherming online en in de 'fysieke wereld' is belangrijk voor vergroten van de bekendheid van het initiatief. Eerste stap is positionering en definitieve naamkeuze. Vervolgens ontwikkelen we een logo en herkenbare huisstijl die wordt doorgevoerd in alle middelen. Voor de vrijwilligers willen we een basisset (t-shirt + jack) ontwikkelen, die zorgt voor herkenbaarheid in het veld tijdens plaatsing. Op elk van de geplaatste wolfwerende rasters zal op een voor recreanten toegankelijk punt, een bordje worden aangebracht. met korte uitleg over het waarom & hoe van het raster, de url van de website en QR-code voor meer informatie.

Website Team Veebescherming

De opzet van de website van Wolf Fencing Belgium is het startpunt, aangepast naar de Nederlandse situatie en op basis van hun praktijkervaringen. De website is primair gericht op veehouders en vrijwilligers. Veehouders kunnen een afspraak maken met een preventieconsulent voor technisch advies, en vinden informatie over het plaatsen van rasters en beschikbare subsidies. Particulieren vinden meer informatie over vrijwilligersactiviteiten en kunnen zich inschrijven als vrijwilliger. We bouwen de website gefaseerd uit, passend bij de fasen van het project. In de beginfase is het belangrijk dat veehouders een afspraak met een preventieconsulent kunnen maken, en vrijwilligers zich kunnen aanmelden. De content bouwen we vervolgens verder uit, met o.a. verslagen van workshops voor vrijwilligers, portretten van vrijwilligers, best practices preventieve maatregelen uit de Provincie Gelderland. Bij voorkeur wordt er één effectieve realisatie gedeeld per gemeente, en rondom de Veluwe per dorpskern.

Communicatie

Aanpak

De overige middelen passend bij 'sparks' en 'bonfire' zijn:

Social media kanalen

Social media is voor veel mensen een belangrijke bron voor het volgen van nieuws. We kiezen primair voor Facebook, populair onder agrariërs, Instagram en LinkedIn. We ontwikkelen een social media-aanpak, met content passend bij de verschillende fasen van het project. Voor een goede start en een goede basis, zullen we in de beginfase gebruik maken van gerichte, betaalde inzet op social media om een volgersbasis in de provincie Gelderland op te bouwen. Gezien de gevoeligheid van de wolf is het belangrijk om een goede monitoring en community management in te richten, zodat snel en adequaat gereageerd kan worden bij negatieve, polariserende reacties.

Mediabenedering

We ontwikkelen een mediabenedering gericht op regionale en vakmedia, zoals Nieuwe Oogst, De Gelderlander, huis-aan-huisbladen, Nature Today en nieuwsbrieven van relevante organisaties. We benaderen de media proactief bij de start van het project, het realiseren van de eerste wolfwerende maatregelen en andere mijlpalen. Voor incidenten ontwikkelen we zoals gezegd een aanpak voor crisiscommunicatie. Doel is primair meer bekendheid voor Team Veebescherming om zo vrijwilligers te werven en veehouders te activeren tot deelname.

Communicatiematerialen

Zoals een flyer die de preventieconsulent bij dierhouders kunnen achterlaten.

Dialoogbijeenkomsten

Dierhouders hebben veel praktische ervaring met het neerzetten van hekken en rasters. Het is van belang om met hen goed af te stemmen wat zij nodig hebben,

verantwoordelijkheden scherp te krijgen en te bespreken hoe we elkaar in de praktijk kunnen versterken. Het voorstel is daarom om via dialoogbijeenkomsten per diercategorie met dierhouders af te stemmen over de juiste opzet van wolfwerende rasters, de rol van Team Veebescherming en de rol van de dierhouder. Zo vergroten we de kennis over de beste aanpak voor bescherming van vee tegen de wolf en creëren een gedeeld verantwoordelijkheidsgevoel. We streven naar het organiseren van 3 tot 4 bijeenkomsten in het eerste jaar, met elk ongeveer 15 deelnemers. De dialoogbijeenkomsten kunnen bijvoorbeeld plaatsvinden bij Aeres Barneveld waar we geplaatste voorbeeldrasters kunnen bekijken.

Resources

Voor personele inzet en budget voor communicatie zie bijgaande begroting.

Monitoring, evaluatie en risico's

Monitoring van het project

Om de voortgang, effectiviteit en maatschappelijke impact van het Team Veebescherming transparant te borgen, werken wij met een overzichtelijk dashboard. Dit dashboard maakt inzichtelijk in hoeverre doelstellingen worden gerealiseerd en waar bijsturing nodig is.

Door te werken met heldere KPI's en een stoplicht-systematiek (groen-oranje-rood) ontstaat in één oogopslag bestuurlijk overzicht op voortgang, capaciteit en impact. Het dashboard ondersteunt daarmee tijdige besluitvorming en

maakt adaptief werken mogelijk, conform onze aangegeven werkwijze van voortschrijdend inzicht. Deze systematiek zorgt ervoor dat middelen doelgericht worden ingezet, prioriteiten waar nodig worden herijkt en de provincie continu inzicht heeft in de resultaten van het project. Zo combineren wij transparantie, uitvoeringskracht en bestuurlijke controle.

Het dashboard dient min. twee keer per jaar te worden besproken tussen TVB en de provincie. De exacte op te nemen kpi's en doelen kunnen nader worden besproken

en bijgesteld. De te behalen mijlpalen per fase (terug te vinden in het plan van aanpak) zijn leidend.

Dit (gezamenlijk) vast te stellen dashboard dient leidend te zijn voor de evaluatiemomenten (jaarlijks) en voor de 'exit strategie' na jaar 3. Gedurende jaar 3 moet er (zoals aangegeven bij de mijlpalen) aandacht zijn voor 'de exit strategie'. Hiervoor gebruiken we het dashboard (de bereikte impact, de effecten) maar kijken we ook naar draagvlak en toetsen we e.e.a. bij stakeholders (o.a. bij de klankbordgroep). Om op die manier te kunnen bepalen óf, en wat voor een vervolg dat dan kan zijn.

Monitoring, evaluatie en risico's

Dashboard (data zijn indicatief)

KPI	Doel 2025 (mijlpalen per fase)	Realisatie	Status
 Actieve vrijwilligers	30	25	
 Rasterplaatsingen	100-200	150	
 Beschermde percelen t.o.v. nulmeting (%)	+20% stijging	+14%	
 Dialogogbijeenkomsten	3-4	2	

Monitoring, evaluatie en risico's

Risicobeheersing

De uitvoering van dit traject vindt plaats in een dynamische maatschappelijke en bestuurlijke context. Ontwikkelingen rondom wolven in Gelderland, de publieke opinie, het vinden van vrijwilligers en uitvoeringscapaciteit kunnen van invloed zijn op de planning, prioriteiten en inzet van middelen.

Daarom nemen wij risicobeheersing expliciet op als onderdeel van de projectaanpak. Door potentiële risico's vroegtijdig te identificeren, periodiek te evalueren en waar nodig mitigerende maatregelen te treffen, borgen wij voortgang, kwaliteit en doelmatigheid. Deze gestructureerde aanpak, in combinatie met het dashboard, stelt ons in staat om tijdig bij te sturen, realistisch te prioriteren en de beoogde impact binnen de afgesproken kaders te realiseren.

We identificeren vier verschillende categorieën:

- Operationele risico's
- Inzet vrijwilligers in het veld
- Samenwerkings- en reputatierisico's
- Financiële risico's

Monitoring, evaluatie en risico's
Operationele risico's

Risico	Kans	Gevolgen	Mitigatiestrategie
Onvoldoende vrijwilligers <i>Mogelijk blijft het aantal aanmeldingen achter bij de doelstelling, wat effect heeft op uitvoeringscapaciteit van TVB</i>	Middel	Groot	• Communicatie- en wervingsaanpak uitvoeren en bijstellen wanneer nodig • Flexibele schil proberen te vergroten / aan te boren (oproepvrijwilligers / tijdelijke uitbreiding via bedrijven of onderwijsinstellingen)
Onvoldoende adoptie door dierhouders <i>Ondanks ondersteuning kan de bereidheid om maatregelen te treffen achterblijven</i>	Klein	Groot	• De juiste benadering, zie vrijwilligersaanpak • Delen van best practices/voorbeeld cases • Nadenken over inzetten van ambassadeurs onder dierhouders
Beperkte beschikbaarheid vrijwilligers <i>Tijdens het weideseizoen (voorjaar/zomer) kan de vraag naar ondersteuning groter zijn dan de beschikbare inzet</i>	Middel	Middel	• Capaciteitsplanning op basis van seizoen • Flexibele schil proberen te vergroten / aan te boren (oproepvrijwilligers / tijdelijke uitbreiding via bedrijven of onderwijsinstellingen) • Tijdige communicatie naar dierhouders over mogelijke wachttijden • Prioritering op urgentie (regio's met meer aanvallen bijv.)

Monitoring, evaluatie en risico's
Operationele risico's - vervolg

Risico	Kans	Gevolgen	Mitigatiestrategie
Vertraging in opvolging van aanvragen <i>Hoge urgentie of plotselinge toename van meldingen kan druk zetten op doorlooptijden</i>	Klein	Middel	• Twee professionals voor meldingen • Inzetten van andere teamleden binnen TVB, we kunnen hierin snel voorzien • Duidelijke communicatie naar dierhouders (bijv. binnen X werkdagen contact) • Wekelijkse voortgangsreview
Onvoldoende kwaliteit van geplaatste rasters <i>Bij onvoldoende training of begeleiding kan effectiviteit van maatregelen afnemen</i>	Klein	Groot	• Verplichte basistraining voor vrijwilligers • Praktijkinstructies en checklists • Begeleiding door ervaren consulent • Eventueel een steekproefsgewijze kwaliteitscontrole door consulenten
Uitval op de dag van uitvoering <i>Last-minute afmeldingen kunnen leiden tot inefficiënte planning of teleurstelling bij dierhouders</i>	Middel	Groot	• Proberen te sturen op een buffer in vrijwilligerspool/back-up lijst • Bevestiging x uur vooraf • Heldere communicatie naar dierhouder

Monitoring, evaluatie en risico's
Inzet vrijwilligers risico's

Risico	Kans	Gevolgen	Mitigatiestrategie
Veiligheidsincidenten tijdens rasterplaatsing <i>Vrijwilligers werken met gereedschap, stroomdraden en op agrarisch terrein. Er bestaat risico op lichamelijk letsel (snijwonden, valincidenten, etc.) of onveilige situaties door bijv. terreincondities</i>	Middel	Middel	• Veiligheidsinstructie- en training vooraf • Werken met duidelijke instructies van consulent • Vrijwilligersverzekering en aansprakelijkheidsdekking • Geen inzet bij extreme weersomstandigheden
Aansprakelijkheid bij schade <i>Tijdens werkzaamheden kan onbedoeld schade ontstaan aan eigendommen van de dierhouder (bijv. afrastering, machines, dieren).</i>	Klein	Klein	• Vrijwilligersverzekering afsluiten • Heldere afspraken vooraf met dierhouder • Werk volgens vastgestelde training en richtlijnen consulent • Incidentenregistratie
Ongewenste interacties met dierhouders of omwonenden <i>Spanningen rondom het wolvendossier kunnen leiden tot ongemakkelijke situaties in het contact</i>	Klein	Groot	• Vrijwilligers hierop bevragen bij aanmelding • Communicatie meenemen in training (richtlijnen) • Centrale woordvoering van- en duidelijke escalatielijn naar consulent • Politiek neutrale positionering TVB

Monitoring, evaluatie en risico's

Samenwerkings- en reputatie risico's

Risico	Kans	Gevolgen	Mitigatiestrategie
Toenemende maatschappelijke polarisatie <i>Escalatie in het publieke debat kan bereidheid tot samenwerking beïnvloeden</i>	Middel	Middel	• Veiligheidsinstructie- en training vooraf • Werken met duidelijke instructies van consulent • Vrijwilligersverzekering en aansprakelijkheidsdekking • Geen inzet bij extreme weersomstandigheden
Perceptie van partijdigheid <i>Het team kan, ondanks neutrale positionering, worden gezien als partij in het debat</i>	Groot	Groot	• Heldere governance structuur (zie workflows) • Transparante communicatie • Focus op praktische uitvoering • Geen actieve deelname aan politiek debat
Onvoldoende afstemming/draagvlak met/van bestaande consulenten of andere belangrijke stakeholders <i>Onduidelijke rolverdeling kan leiden tot inefficiëntie</i>	Middel	Groot	• Heldere governance structuur (zie workflows) • Structureel overlegmoment met consulenten • Oprichten klankbordgroep met verschillende partijen • Vaste aanspreekpunten • Duidelijke regie vanuit TVB
Negatieve aandacht in de media of belangenorganisaties <i>TVB kan onderwerp worden van negatieve berichtgeving of framing in (sociale) media, bijvoorbeeld vanuit gepolariseerde standpunten in het wolvendossier. Dit kan leiden tot reputatieschade, verminderde bereidheid tot deelname van vrijwilligers of dierhouders en bestuurlijke druk</i>	Groot	Groot	• Heldere en consistente positionering als politiek neutrale, uitvoeringsgerichte organisatie • Proactieve communicatiestrategie met kernboodschappen en Q&A • Centrale woordvoering via de provincie (hier moeten we heldere afspraken over maken) • Monitoring van (sociale) media en tijdige respons bij onjuistheden • Transparante communicatie over doelstellingen, werkwijze en resultaten • Nauwe afstemming met provincie bij gevoelige berichtgeving

Monitoring, evaluatie en risico's
Financiële risico's

Risico	Kans	Gevolgen	Mitigatiestrategie
Onvoorziene kosten (materiaal, communicatie, capaciteit) <i>Prijsstijgingen of hogere inzet dan voorzien kunnen budget onder druk zetten</i>	Middel	Groot	• Reservering van onvoorziene kostenpost (6%) • Periodieke budgetmonitoring projectmanager TVB • Transparante rapportage aan opdrachtgever • Tijdige bijsturing van inzet middelen
Onevenwichtige inzet van middelen <i>Te sterke focus op één onderdeel (bijv. communicatie of consulenten) kan ten koste gaan van bijv. inzet vrijwilligers</i>	Klein	Groot	• Mogelijk dashboard inzetten met KPI-koppeling aan budget • Kwartaalreview voortgang versus middelen • Prioritering op effecten en impact

Team

5.1.2e

5.1.2e

Wie is Schuttelaar & Partners?

Schuttelaar & Partners is een toonaangevend advies- en communicatiebureau met meer dan 30 jaar ervaring in het begeleiden van complexe maatschappelijke transitie, waaronder in **landbouw, natuur, leefomgeving en duurzaamheid**. Wij zijn gecertificeerd als **B Corp** en werken met een duidelijke missie om samen met overheden, maatschappelijke organisaties en bedrijven bij te dragen aan een gezonde, duurzame en toekomstbestendige samenleving.

Onze kracht ligt in het verbinden van **strategisch advies, stakeholderparticipatie en effectieve uitvoering**, van visie tot implementatie en activatie. We combineren diepgaande inhoudelijke kennis met sterke communicatieve vaardigheden en praktijkervaring, wat ons in staat stelt om maatschappelijke opgaven zoals de bescherming van vee en het bevorderen van samenleven met de wolf **integraal en resultaatgericht** aan te pakken.

Ons team beschikt over ervaring met het opzetten van participatieprocessen, het (bege)leiden van ingewikkelde en grote stakeholderprocessen en het ontwerpen van aanpakken die gedragen worden door

zowel professionals als lokale belanghebbenden. Onze teams hebben een samenstelling die u niet direct aantreft bij andere communicatie- en adviesbureaus: bij onze adviseurs is **communicatiedeskundigheid verweven met expertise** op terreinen zoals wetenschapsjournalistiek, landbouw, biodiversiteit en voedingskunde.

Schuttelaar & Partners staat voor **praktisch toepasbare oplossingen**, betrouwbare coördinatie en een neutrale, verbindende rol in maatschappelijke vraagstukken. Die combinatie maakt ons bij uitstek geschikt om het Team Veebescherming te realiseren en te laten uitgroeien tot een organisatie die zowel dierhouders als beleid effectief ondersteunt. Tot slot beschikken we over een **stevig netwerk** in het landelijk gebied en **sterke capaciteit** om deze verschillende partijen met elkaar **te verbinden**.

Kortom, wij begrijpen **als geen ander** het belang van maatschappelijke trends, opinies en signalen. En zijn zeer gemotiveerd een bijdrage te leveren aan het vraagstuk rondom de wolf in Gelderland. We kijken erg uit naar deze samenwerking.

“Wij zetten strategie om in beweging. Maken visie voelbaar. Zetten inhoud om in actie. Een gezonde wereld begint bij keuzes maken. Wij, helpen je de juiste te maken.”

Bekijk onze bedrijfsmanifest video

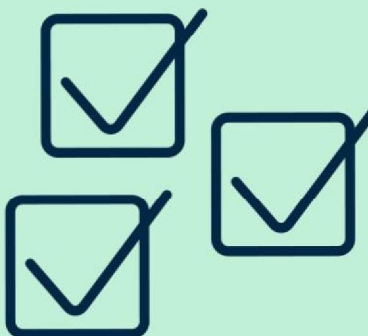
Facts & Figures

+120
Medewerkers

6
Diensten

4
Kantoren in Den Haag, Amsterdam, Wageningen & Brussel

The agency
for a
healthy
world

Full service

4
Impact areas

200+
Klanten

Certified

Corporation

Netwerk met
7000+
Stakeholders in agri,
food & health

10
Managing Partners

Referenties

Gescheperde schaapskuddes

Het Praktijknetwerk Gescheperde Schaapskuddes is een samenwerkingsverband tussen de Landelijke Werkgroep Professionele Schapenhouders (LWPS), de Vereniging Gescheperde Schaapskudden Nederland (VGSN), vakgroep Schapenhouderij van LTO-Nederland. Het netwerk heeft drie kernactiviteiten: het opzetten van een geaccrediteerde opleiding voor herders, het ontwikkelen van een certificeringsprogramma en het creëren van een online kennisbank.

Schuttelaar & Partners ondersteunde de sector gescheperde schaapskuddes bij de uitvoering van het projectplan voor Kennis en Communicatie. We realiseerden een krachtige online kennisbank en ontwikkelden het digitale magazine Schapen voor Natuur.

Dit interactieve magazine schetst een rijk en veelzijdig beeld van begrazing – van steden en duinen tot heidevelden en dijken. Met interviews met herders, terreineigenaren en ecologen, verdiepende pop-ups en extra beeldmateriaal brengen we praktijk en perspectief samen. Dankzij moderne webtechnologie biedt het magazine een dynamische, visueel sterke en optimaal toegankelijke leeservaring op elk apparaat.

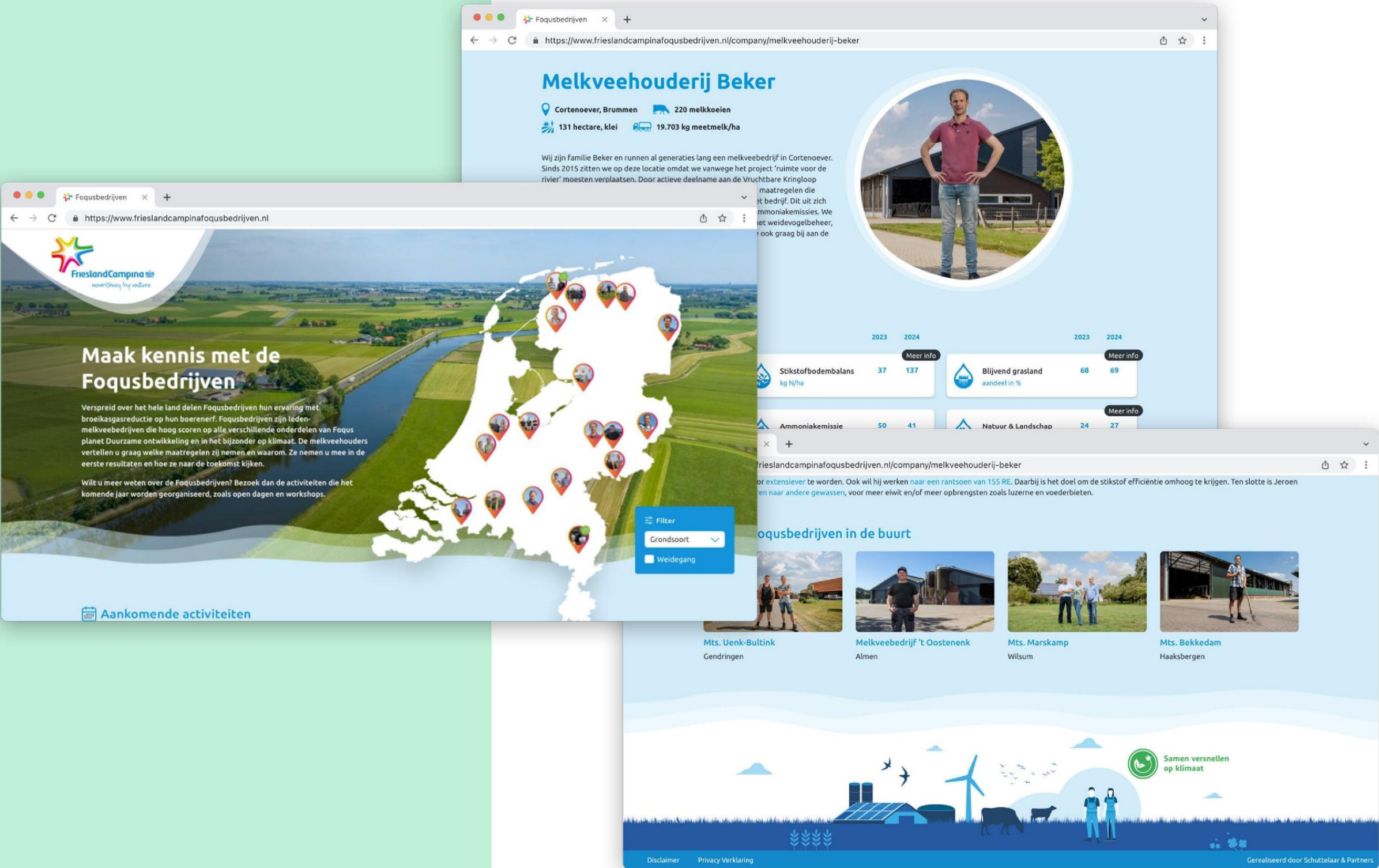
FrieslandCampina Foqusbedrijven

In opdracht van FrieslandCampina ontwikkelden we een krachtig platform dat duurzame prestaties zichtbaar en toegankelijk maakt.

Het doel: zichtbaar maken hoe toonaangevende melkveehouders in heel Nederland werken aan broeikasgasreductie en duurzame ontwikkeling.

We vertaalden hun praktijkverhalen naar een krachtig en toegankelijk concept dat zowel informatief als activerend is. Door de ondernemers zelf een podium te geven, brengen we hun maatregelen, motivatie en resultaten op een persoonlijke en geloofwaardige manier in beeld. Een belangrijk onderdeel van het project is de ontwikkeling van een website met interactieve kaart. Bezoekers kunnen per regio ontdekken welke Foqusbedrijven deelnemen en per melkveehouder bekijken welke maatregelen zijn genomen op het gebied van klimaat, bodem, mest en rantsoen. Daarnaast realiseerden we een overzichtelijk dashboard waarin per bedrijf de behaalde scores en bijbehorende maatregelen inzichtelijk worden gemaakt. Dit dashboard maakt prestaties transparant en laat zien hoe duurzame keuzes bijdragen aan concrete resultaten.

Naast de digitale middelen verzorgden we de volledige conceptontwikkeling en contentcreatie. We organiseerden interviews met melkveehouders om hun persoonlijke verhaal en aanpak scherp te krijgen, ondersteund door professionele fotografie op locatie. Ook ontwikkelden we communicatiemiddelen zoals flyers voor workshops en open dagen, waarmee deelnemers worden uitgenodigd om zelf te ervaren hoe goede landbouwpraktijken leiden tot hoge duurzaamheidsscores. Zo vormt het project een sterke combinatie van strategie, inhoud en visuele communicatie, met als doel kennisdeling en inspiratie binnen de sector te stimuleren.

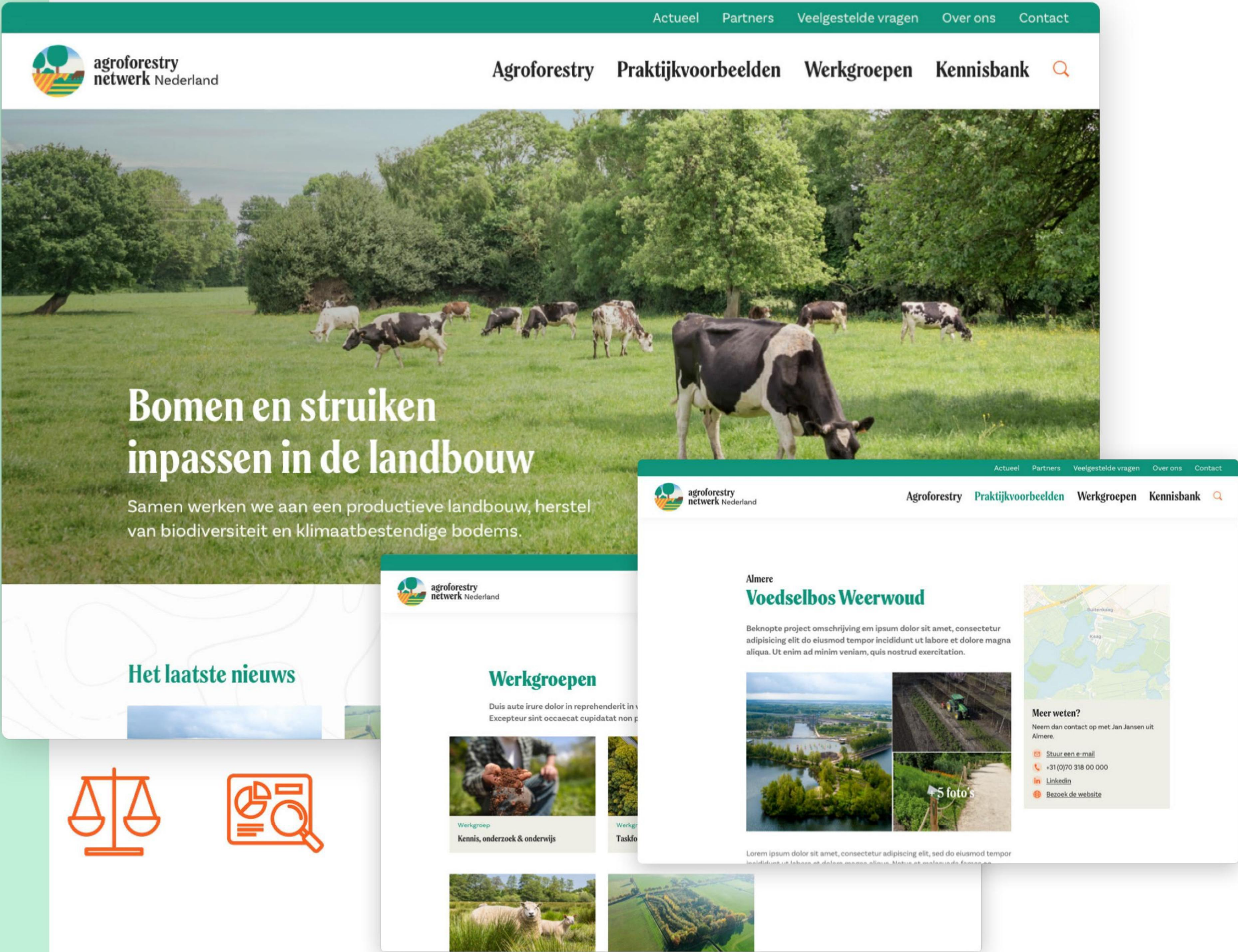

Agroforestry Netwerk Nederland op de kaart zetten

Het Agroforestry Network Netherlands is een netwerk van boeren, overheidsinstanties en kennisinstellingen. Het netwerk zet zich in voor productieve landbouw, herstel van biodiversiteit en klimaatbestendige bodems door bomen en struiken te integreren in de landbouw. Het netwerk brengt beleid, onderzoek en praktijk samen om agroforestry in Nederland te versnellen en wordt ondersteund door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Het ontwikkelen van de huisstijl was een intensief en creatief proces. De identiteit moest niet alleen visueel overtuigen, maar ook het verhaal en de gelaagdheid van agroforestry krachtig vertalen. Na meerdere gerichte iteraties ontstond een kleurrijke, onderscheidende huisstijl die nu het fundament vormt voor alle verdere communicatie van het netwerk.

Daarnaast ontwikkelden wij een toegankelijke website volgens WCAG richtlijnen, inclusief een interactieve kaart, toegankelijke content, nieuwsbriefsjablonen en visueel sterke infographics.

Integraal Aanpakken - Heldere communicatie over complexe opgaven in de veehouderij

In samenwerking met Wageningen Livestock Research en LTO Nederland verzorgden wij de communicatie voor het programma Integraal Aanpakken. Samen zorgden we voor een positieve en toekomstgerichte positionering met oog voor innovatie én met hart voor de boer.

De relatie tussen klimaatverandering, methaan, ammoniak en veehouderij is complex en maatschappelijk gevoelig. Tegelijkertijd vraagt de sector om concrete, werkbare oplossingen. De uitdaging was om:

- De projecten en resultaten breed bekend te maken
- Inhoudelijke kennis toegankelijk en toepasbaar te maken
- Reductiemogelijkheden daadwerkelijk bij de boer te brengen

Dit alles binnen een speelveld waarin feiten, beleid, emotie en ondernemerschap samenkomen.

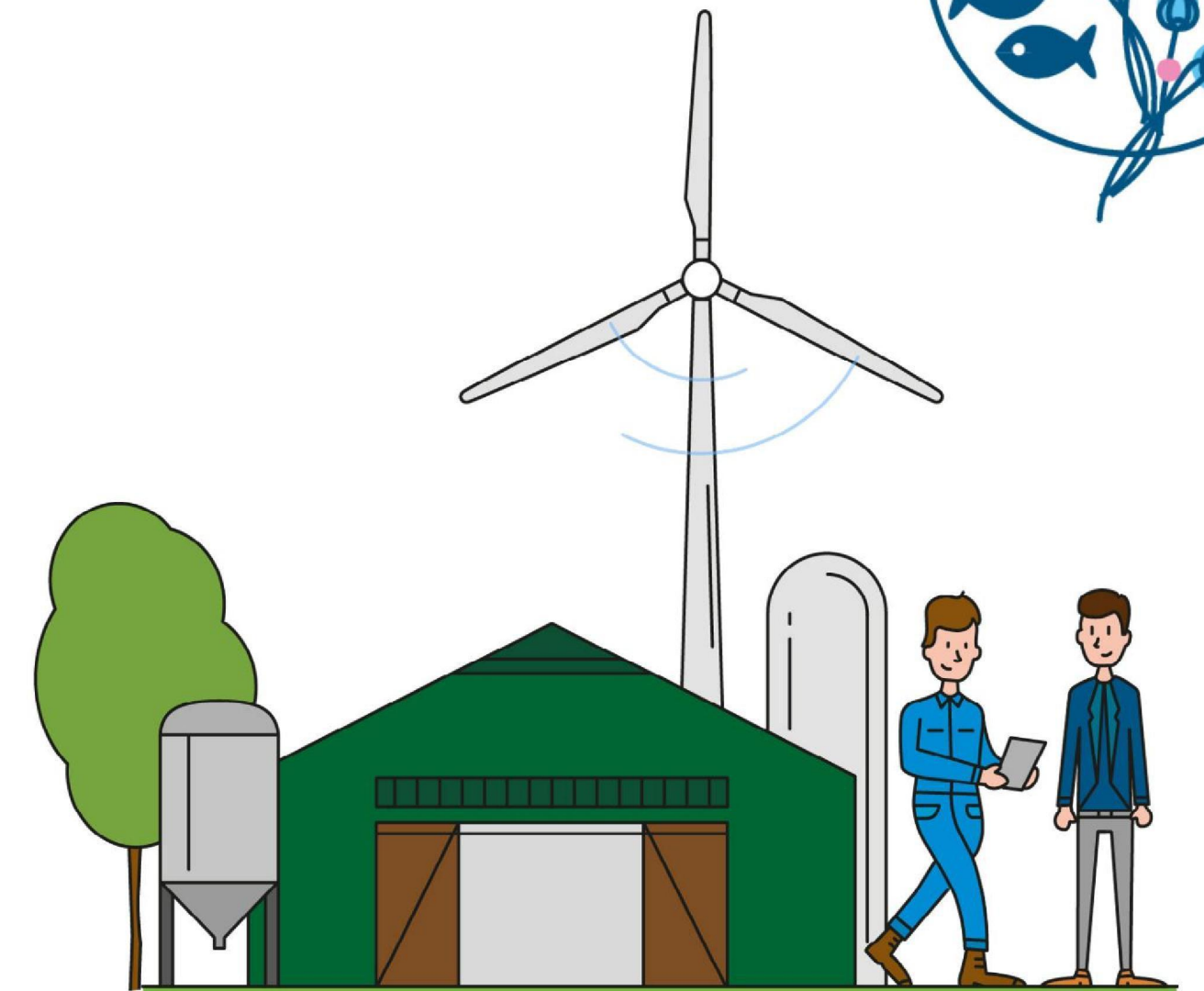
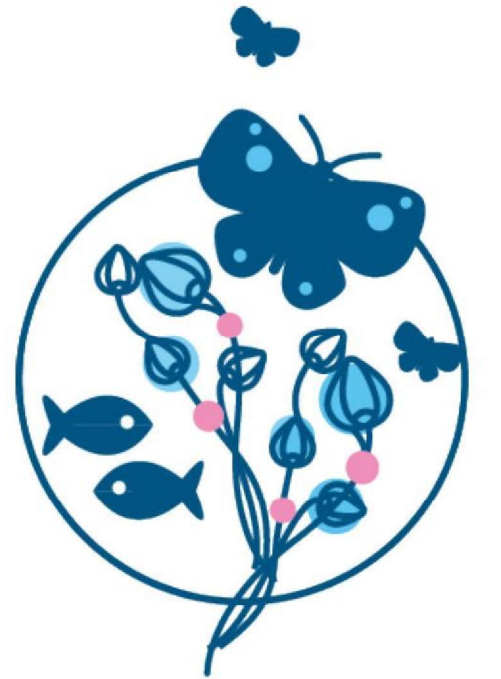
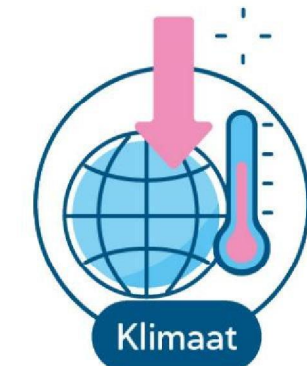
Samen met Wageningen Livestock Research en LTO Nederland ontwikkelden we een heldere en positieve communicatiestrategie voor Integraal Aanpakken. We vertaalden complexe inhoud naar toegankelijke verhalen en krachtige visuals, waarmee de samenhang tussen klimaat, methaan, ammoniak en bedrijfsvoering inzichtelijk werd gemaakt.

Daarnaast realiseerden we de projectwebsite op Groen Kennisnet als centraal kennisplatform, gericht op optimale verspreiding van onderzoeksresultaten en praktische toepasbaarheid voor de veehouder. DW versterkte de aanpak door de koppeling met het bedrijfsleven en aanvullende inhoudelijke ondersteuning.

Integraal aanpakken

Samen werken aan duurzame & klimaatverantwoorde veehouderij

Deltaplan Biodiversiteitsherstel - Samen voor Biodiversiteit

Biodiversiteit is cruciaal voor gezonde ecosystemen en een leefbare omgeving. Natuurorganisaties, boeren, wetenschappers, banken en bedrijven zien het belang hiervan en bundelen hun krachten. In 2018 sloegen 19 partijen de handen ineen en lanceerden Samen voor Biodiversiteit om het Deltaplan Biodiversiteitsherstel te realiseren. Inmiddels werken bijna 200 partners en supporters actief samen aan concrete acties om biodiversiteit te herstellen en natuurverlies om te zetten in herstel.

Producten:

- Het organiseren van congressen, evenementen en online-kennissessies.
- Website ontwikkeling met een nieuwssectie, kennisdocumenten, projecten overzicht, Toolbox met aangesloten partners.
- Samenstellen en versturen van gesegmenteerde nieuwsbrieven.
- Nieuws- en contentredactie.
- Ontwikkelen en plaatsen van posts op meerdere Social Media kanalen.

Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging

Op verzoek van de Jagersvereniging ontwikkelden wij een creatief concept dat vertelt hoe jagers door hun werkzaamheden bijdragen aan onder andere veilig verkeer: **Daar Jagen Wij Voor**. Het creatief concept vertaalden wij naar een website, flyers, social media content en abri's en lokale radio commercials met BN'ers.

De campagne laat zien hoe jagers bijdragen aan het vergroten van verkeersveiligheid, minder dierenleed en minder schade. De campagne bestaat onder meer uit een speciale wildkroket-actie, posters in abri's, een social media campagne en scholenbezoeken. Daarnaast verzorgden wij in samenwerking met de Jagersvereniging de landelijke PR bij de start van de campagne. Dit leidde tot veel media-aandacht.

Door draagvlak voor het werk van de jagers in Nederland te creëren, dragen we bij aan bewustwording over wildaanrijdingen en minder dierenleed. Daarnaast bieden we in de deelnemende gemeenten een duurzame, ambachtelijke wildkroket aan. Deze wildkroket is gemaakt van het afgeschoten wild, waardoor kwalitatief goed voedsel goed wordt benut in plaats van weggegooid.

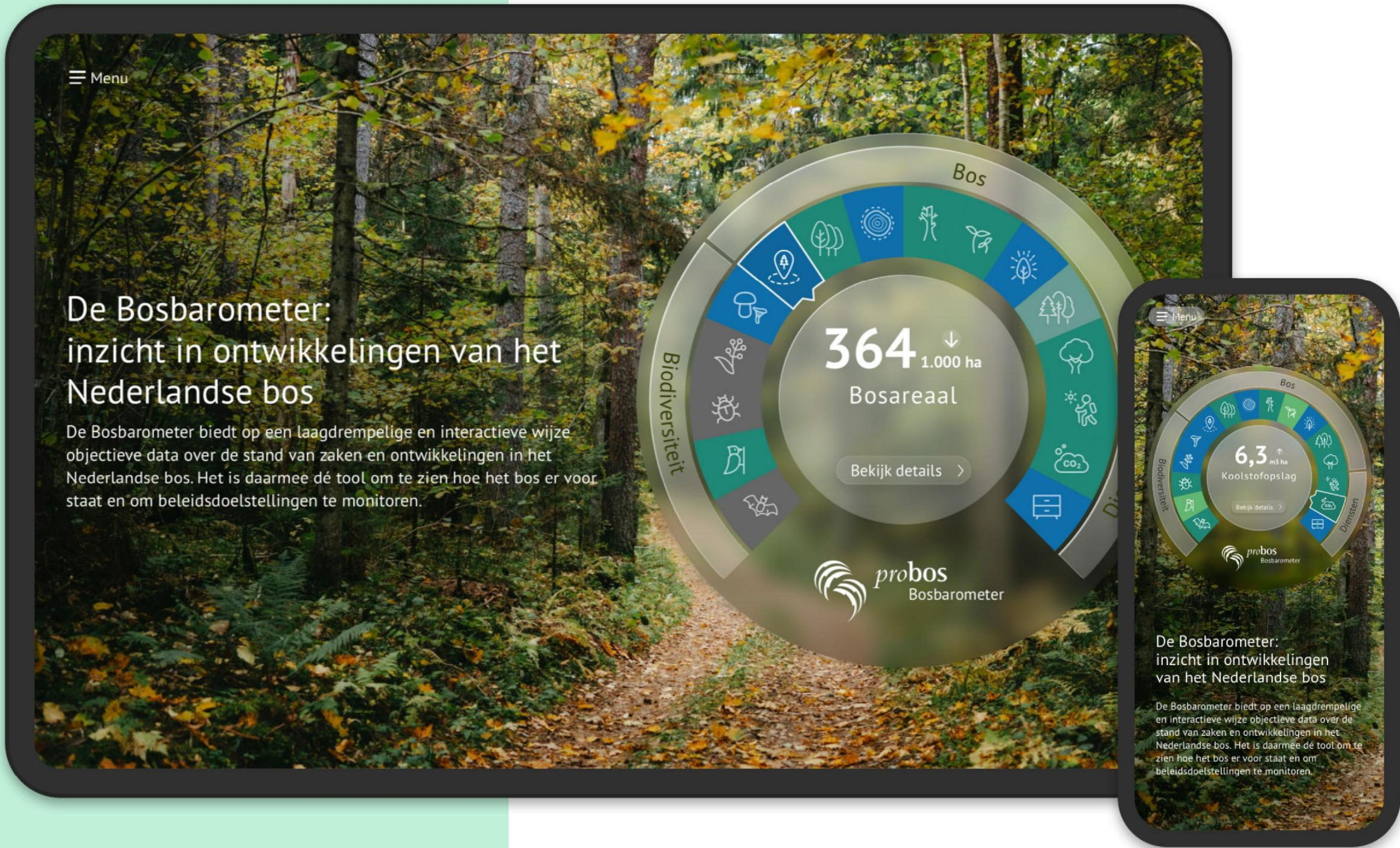
De Bosbarometer: inzicht in ontwikkelingen van het Nederlandse bos

De Bosbarometer is dé interactieve online tool voor betrouwbare, actuele inzichten in de staat en ontwikkeling van Nederlandse bossen. Met heldere, objectieve data maakt de tool complexe informatie toegankelijk voor iedereen – van beleidsmakers en bosbeheerders tot betrokken burgers. Zo brengt de Bosbarometer de Nederlandse bossen transparant en begrijpelijk in beeld.

Het biedt inzicht in onderwerpen als de totale bosoppervlakte en hoe deze in de loop van de tijd verandert, de aanwezigheid en trends van verschillende soorten, de hoeveelheid gekapt hout en hoe bossen worden beheerd, en de rol die bossen spelen in CO₂-opslag en klimaatadaptatie.

De modulaire architectuur maakt het platform toekomstbestendig en flexibel uitbreidbaar. Een Pimcore CMS gekoppeld aan een moderne front-end stelt Probos in staat zelfstandig content te beheren, terwijl gebruikers genieten van een vloeiende ervaring zonder pagina-refreshes. En het responsive design past zich naadloos aan elk scherm aan, van desktop tot mobiel.

Met bosbarometer.nl heeft Nederland een autoritatief platform voor bosinformatie. De website behandelt kernthema's die samen een compleet beeld geven: van bosoppervlakte en biodiversiteit tot koolstofvastlegging en recreatie. Beleidsmakers vinden er objectieve data voor evidence-based beleid, bosbeheerders kunnen trends monitoren, en burgers krijgen toegang tot voorheen ontoegankelijke wetenschappelijke informatie. De kracht ligt in de combinatie van wetenschappelijke diepgang en gebruiksvriendelijke presentatie - complexe data wordt met een paar klikken inzichtelijk.

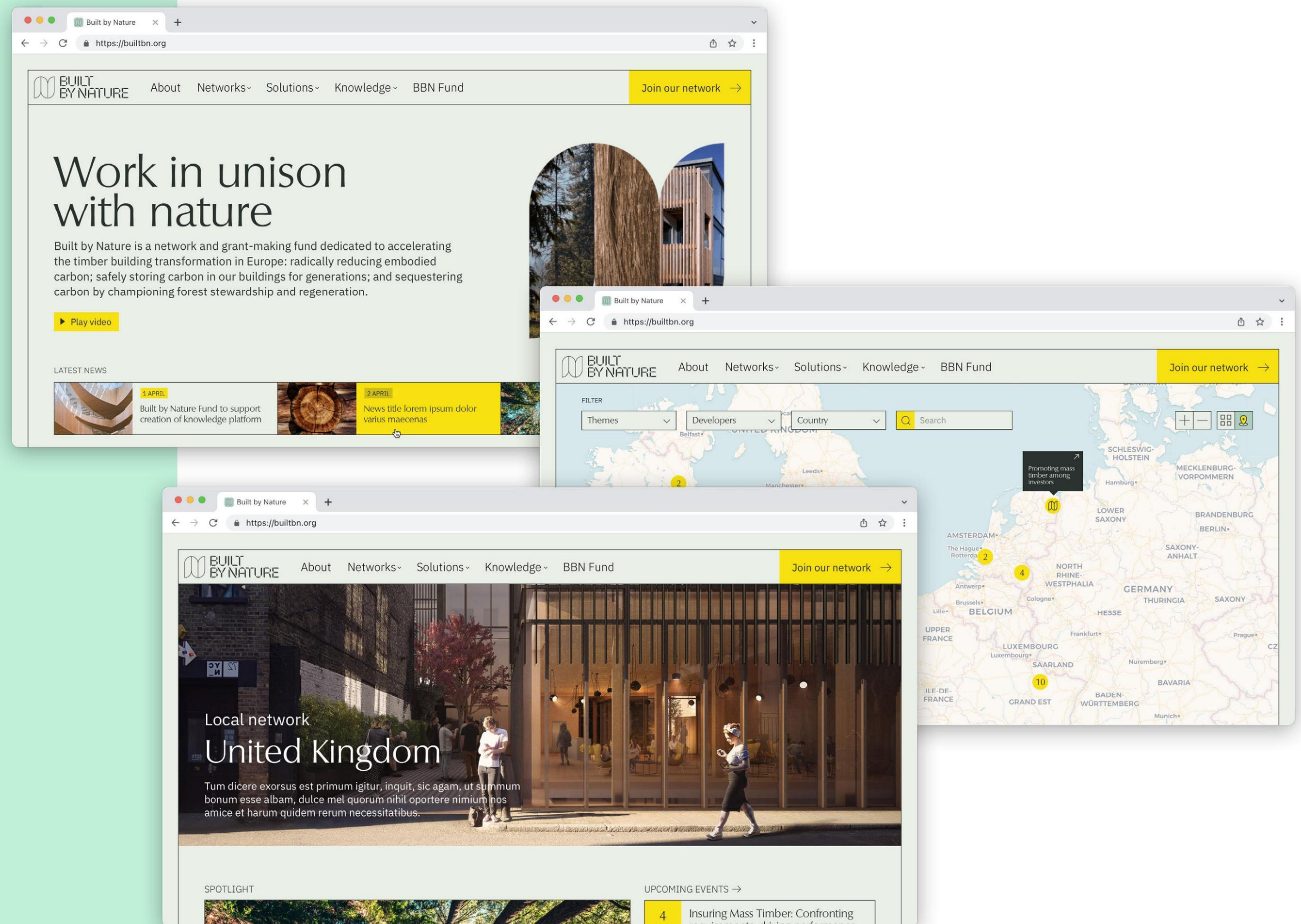

Built by Nature - een digitaal platform met een flexibele structuur

Built by Nature maakt ontwikkelingen rond het gebruik van natuurlijke materialen in de bouw centraal toegankelijk via een digitaal platform. Het brengt kennis en inzichten samen voor alle betrokken partijen – van architecten en ingenieurs tot verzekeraars.

Bij de ontwikkeling van het online platform is gekozen voor maximale flexibiliteit in de beheeromgeving zodat contentmanagers uit verschillende landen zelfstandig hun eigen onderdelen kunnen beheren en direct toegang hebben tot binnen hun netwerk. Een centrale contentmanager verzorgt daarnaast de eindredactie en de uiteindelijke publicatiecontrole. Zo ontstaat een soepele, overzichtelijke en effectieve samenwerking tussen alle betrokken partijen.

Zo realiseerden we een flexibel en gebruiksvriendelijk digitaal platform met een frisse uitstraling, een schaalbare back-end en een intuïtief CMS. Contentmanagers uit meerdere landen beheren hun eigen onderdelen, terwijl een centrale beheerder het overzicht en de kwaliteitsbewaking waarborgt.

Begroting

Begroting

Dit projectvoorstel is opgesteld op basis van de huidige inzichten, beleidscontext en uitvoeringspraktijk. Tegelijkertijd opereren wij in een dynamische omgeving waarin maatschappelijke ontwikkelingen, bestuurlijke keuzes en praktijkervaringen van invloed kunnen zijn op de uitvoering.

Lean & mean

Wij stellen daarom voor het project 'lean & mean' en doelgericht te organiseren, met ruimte voor aanpassingen als dat nodig is. Dat betekent dat wij, op basis van voortschrijdend inzicht, monitoring en lessons learned, waar nodig kunnen bijsturen in prioriteiten, taakverdeling en inzet van middelen.

Binnen de overeengekomen doelstellingen behouden alle partijen op die manier flexibiliteit om accenten te verleggen in uitvoering en budget, uiteraard in overleg, zodat middelen daar worden ingezet waar zij het meeste effect hebben. Deze wendbaarheid achten wij essentieel om de beoogde impact daadwerkelijk te realiseren: het kosteloos en proactief ondersteunen van zo veel mogelijk dierhouders met veebeschermende maatregelen tegen wolven.

Kosten (uren) Team Veebescherming
In dagen

Onderdeel	Jaar 1				Jaar 2				Jaar 3				Totaal			
	Projectleiding & strategie (1200/dg)	Concept- en communicatie-ontwikkeling (1200/dg)	Uitwerking (productie) (960/dg)	Uren consulenten (760/dg)	Projectleiding & strategie (1200/dg)	Concept- en communicatie-ontwikkeling (1200/dg)	Uitwerking (productie) (960/dg)	Uren consulenten (760/dg)	Projectleiding & strategie (1200/dg)	Concept- en communicatie-ontwikkeling (1200/dg)	Uitwerking (productie) (960/dg)	Uren consulenten (760/dg)				
<i>Projectmanagement</i>																
Projectleiding / regie Team Veebescherming (incl. overleggen met opdrachtgever en kernteam)																
<i>Coördinatie consulenten / adviesaanvragen</i>																
Aanpak consulenten en aanvragen																
Inhuren consulenten (2x consulenten)																
<i>Coördinatie vrijwilligers</i>																
Aanpak vrijwilligersteams	5.1.2f															
<i>Communicatie, website en bijeenkomsten</i>																
Communicatieaanpak uitwerken (incl. analyse doelgroepen, kernboodschappenhuis, bepalen communicatiemix, planning en programmering en bepalen van de communicatiemiddelen)																
Ontwikkelen visuele identiteit																
Media benadering																
Ontwikkelen communicatiemiddelen (incl. website)																
					Jaar 1				Jaar 2				Jaar 3	TOTAAL 3 jaren		
Totaal aantal dagen	166	40	45	200	451	133	15	10	355	513	133	15	10	355	513	1477
Kosten €	199.200	48.000	43.200	152.000	442.400	159.600	18.000	9.600	269.800	457.000	159.600	18.000	9.600	269.800	457.000	1.356.400

Prijzen (€) excl. BTW

Kosten out of pocket

Onderdeel	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Totaal
Reiskosten vrijwilligers				
aantal vaste vrijwilligers *				
aantal plaatsingen per week *				
aantal vrijwilligers per plaatsing				
vergoeding reiskosten per plaatsing				
aantal weken				
Totaal reiskosten				
Kosten vrijwilligers				
kosten kleding				
kosten vrijwilligersdag				
kosten training				
kosten comm materialen				
kosten verzekering*				
Ruimte voor specifiek advies (externe inkoop)				
Accountantscontrole				
Reiskosten consulenten 2x (km vergoeding)				
Communicatiematerialen en kosten zaalhuur				
Materiaal				
Onvoorzien (6%)				
Totaal OOP €	610.799			

*het definitieve aantal zouden we graag nader bespreken met de provincie en gezamenlijk een range/streven vaststellen (in fase 0)

* dit dienen we nog nader uit te zoeken met onze verzekering in fase 0 (contact loopt)

Prijzen (€) excl. BTW

Van Plan naar Praktijk

De terugkeer van de wolf vraagt niet alleen om beleid, maar in dit geval ook om ‘handjes’ en praktische uitvoering. En om een aanpak die werkt in de praktijk van alledag met als doel een vreedzame samenleving tussen wolf, mens en dier. Met het Team Veebescherming vertalen we deze ambities naar concrete ondersteuning voor dierhouders: zichtbaar, meetbaar en direct toepasbaar.

Wij zijn ervan overtuigd dat juist in dit dossier het verschil wordt gemaakt door te dóen: rasters plaatsen, vragen beantwoorden, vrijwilligers organiseren, zorgen wegnemen en een werkbare samenwerking organiseren. Met de voeten in de klei. Door structuur

te combineren met flexibiliteit en door vrijwilligers professioneel te begeleiden, creëren we een aanpak die schaalbaar is en tegelijkertijd lokaal verankerd.

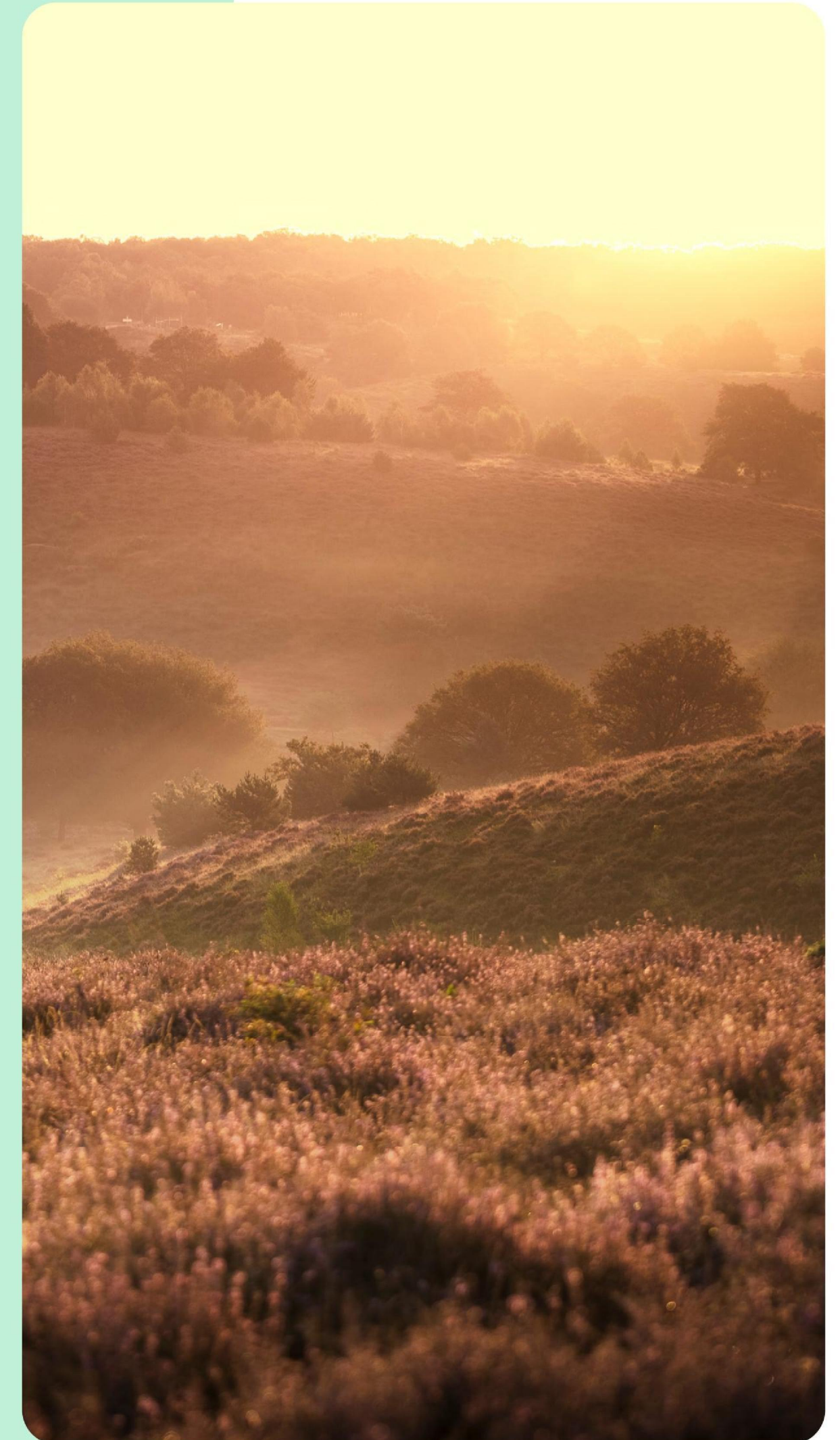
Wij kijken ernaar uit om samen met de provincie deze stap te zetten. Om beleid tastbaar te maken in het veld. Om schade te beperken, vertrouwen te vergroten en bij te dragen aan een werkbare balans tussen natuur en landbouw.

Dus hopelijk gauw van plan naar praktijk: samen kunnen we een verschil gaan maken.

*Alvast heel veel dank voor het vertrouwen,
namens alle betrokken collega's,*

5.1.2e

Schuttelaar & Partners

Redactie en uitgave

Schuttelaar & Partners
Bronland 12-S
6708 WH Wageningen

+31 (0) 70 318 44 44
info@schuttelaar.nl
www.schuttelaar.nl

KvK nr. 27155167, Den Haag
IBAN NL96RABO0146172477
BTW NL804306837B01

© 2026 Schuttelaar & Partners B.V.
Schuttelaar & Partners is onderdeel van de Healthy World Cooperation.